

יומא יב

יכול יהיו בתי כנסיות ובתי מדרשות מטמאין בנגעים - תלמוד לומר וְכָל אֶרֶץ הַמִּית - מי שמייוחד לו, יצאו אלו שאין מיוחדין לו!	בית הכנסת ובית השותפין ובית האשה - מטמאין בנגעים.	
בית כנסת לא מטמא בנגעים	בית כנסת מטמא בנגעים	סתירה
רבנן וחכמים פוטרין	רבי מאיר בית הכנסת... ושאין בה בית דירה - רבי מאיר מחייב,	תירוץ 1
דלית בה בית דירה	דאית בה בית דירה	תירוץ 2: הא והא רבנן
דכרכים	דכפרים	תירוץ 3: הא והא דלית בה בית דירה
ודכרכים אין מטמא בנגעים? והתניא: אחזתכם - אחזתכם מטמאה בנגעים, ואין ירושלים מטמאה בנגעים. אמר רבי יהודה: אני לא שמעתי אלא מקום מקדש בלבד. - הא בתי כנסיות ובתי מדרשות - מטמאין בנגעים, ואף על גב דכרכים נינהו!	ודכפרים מי מטמא בנגעים? והתניא: אחזתה - עד שיכבשו אותה, כבשו אותה ולא חלקה - לשבטים, חלקו לשבטים ולא חלקו לבית אבות, חלקו לבית אבות ואין כל אחד מכיר את שלו, מניין? תלמוד לומר וְכָל אֶרֶץ הַמִּית - מי שמייוחד לו, יצא אלו שאין מיוחדין לו.	קושי
אימא: אמר רבי יהודה: אני לא שמעתי אלא מקום מקודש בלבד (שזה כולל בתי כנסיות)	אלא מחורתא כדשנין מעיקרא. (דחיית תירוץ 3)	תירוץ

הבנת המחלוקת בברייתא בין ר' יהודה וחכמים:

רבי יהודה	תנא קמא	דעותיהם
אני לא שמעתי אלא מקום מקדש בלבד ירושלים מטמאה בנגעים	אין ירושלים מטמאה בנגעים	
ירושלים נתחלקה לשבטים	ירושלים לא נתחלקה לשבטים	דעתו מבוססת על:
מה היה בחלקו של יהודה - הר הבית, הלשכות והעזרות. ומה היה בחלקו של בנימין - אולם, והיכל, ובית קדשי הקדשים. ורצועה היתה יוצאה מחלקו של יהודה ונכנסת לחלקו של בנימין, ובה היה מזבח בנוי. ובנימין הצדיק היה מצטער עליה לבלעה ככל יום, שנאמר חֹפֶץ אֶרֶץ כַּף הַיּוֹם. לפיכך זכה בנימין הצדיק ונעשה אושפיזן לגבורה, שנאמר וְאִין כְּתָפִיו עֹכֵן	אין משכירין בתים בירושלים, לפי שאינה שלהן. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: אף לא מטות. לפיכך, עורות קדשים - בעלי אושפיזנין נוטלין אותן בזרוע דברי אביי על אותה ברייתא: שמע מינה אורח ארעא למישבק איניש גולפא ומשכא לאושפיזיה	כל אחד מסתמך על מקור תנאי:

כהן גדול ביום הכיפורים: ויקרא פרק טז פסוק ד

כתנת בד קדש ילבש ומכנסי בד יהיו על בשרו ובאבנט בד יחגר ובמצנפת בד יצנף בגדי קדש הם ורחץ במים את בשרו ולבשם:

כהן גדול ביום רגיל: שמות פרק לט פסוק כט

ואת האבנט שש משזר ותכלת וארגמן ותולעת שני מעשה רקם כאשר צוה ה' את משה:

כהן הדיוט - אין פסוק שמתאר ממה זה עשוי

ומתקנין לו כהן אחר

קושי: פשיטא אירע בו פסול קודם תמיד של שחר - מחנכין אותו בתמיד של שחר. אלא, אירע בו פסול אחר תמיד של שחר במה מחנכין אותו?
תירוץ 1: אמר רב אדא בר אהבה: באבנט.

קושי על התירוץ:

התירוץ לא מתסדר אם אומרים	התירוץ מסתדר אם אומרים
אבנטו של כהן גדול (כלאים) לא זהו אבנטו של כהן הדיוט (פשתן) כי אז אבנטו של כהן גדול ביום הכיפורים הוא אותו אבנטו שלובש כהן הדיוט כל השנה	אבנטו של כהן גדול ביום רגיל (כלאים) = אבנטו של כהן הדיוט (כלאים) כי אז יש הבדל בין האבנט של כה"ג ביום הכיפורים (פשתן בלבד) לבין זה של כהן הדיוט

תירוץ 2: אמר אב"י: לובש שמונה ומהפך בצינורא

חיזוק לתירוץ: וכדבר הונא, דאמר רב הונא: זר שהפך בצינורא - חייב מיתה.

תירוץ 3: ורב פפא אמר: עבודתו מחנכתו.

חיזוק לתירוץ: מי לא תניא: כל הכלים שעשה משה - משיחתן מקדשתן, מכאן ואילך -

עבודתו מחנכתו. הכא נמי - עבודתו מחנכתו.

העברת מסורת במחלוקת לגבי האבנט של כהן הדיוט:

חד אמר: של כלאים	חד אמר: של בויך (פשתן)	מסורת ראשונה: כי אתא רב דימי אמר: אבנטו של כהן הדיוט, רבי ורבי אלעזר ברבי שמעון ניסיון להבין מי אמר מה
דרבי הוא דתניא: אין בין כהן גדול לכהן הדיוט אלא אבנט, דברי רבי. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: אף לא אבנט על איזה מקרה בכהן גדול מדברת הברייתא? • אי נימא בשאר ימות השנה - טובא איכא: כהן גדול משמש בשמונה, והדיוט בארבעה. אלא לאו - ביום הכפורים.		דחייה
לא, לעולם בשאר ימות השנה, ובהנך דשויין (מתייחס ל4 הבגדים ששויים ביניהם).		מסורת אחרת במחלוקת שממנה ברורה מי אמר מה כי אתא רבין אמר:
אבנטו של כהן גדול ביום הכפורים - דברי הכל של בויך, בשאר ימות השנה - דברי הכל של כלאים. לא נחלקו אלא באבנטו של כהן הדיוט, בין בשאר ימות השנה בין ביום הכפורים. שרבי אומר: של כלאים, ורבי אלעזר ברבי שמעון אומר: של בויך.		חיזוק לדבריו
אמר רב נחמן בר יצחק: אף אן נמי תניא: <i>אפי' כהן</i> , מה תלמוד לומר <i>אפי'</i> - להביא מצנפת ואבנט להרמת הדשן, דברי רבי יהודה. רבי דוסא אומר: להביא בגדי כהן גדול ביום הכפורים, שהן כשרין לכהן הדיוט. רבי אומר: שתי תשובות בדבר, חדא: דאבנטו של כהן גדול ביום הכיפורים לא זה הוא אבנטו של כהן הדיוט, ועוד: בגדים שנשתמשה בהן קדושה חמורה תשמש בהן קדושה קלה? אלא מה תלמוד לומר <i>אפי'</i> - לרבות את השחקין.		

הערה על הברייתא האחרונה: ואזדא רבי דוסא לטעמיה, דתניא: *אפי' כהן*, מלמד שטעונין

גניזה. רבי דוסא אומר: שלא ישתמש בהן יום הכיפורים אחר.

תנו רבנן: אירע בו פסול ומינו אחר תחתיו

רבי מאיר	רבי יוסי
ראשון חוזר לעבודתו, שני - כל מצות כהונה גדולה עליו	ראשון - חוזר לעבודתו, שני - אינו ראוי לא לכהן גדול ולא לכהן הדיוט

חיזוק לדברי ר' יוסי על ידי מעשה: אמר רבי יוסי מעשה ביוסף בן אלם בציפורי שאירע בו פסול

בכהן גדול, ומינוהו תחתיו. ואמרו חכמים: ראשון - חוזר לעבודתו, שני - אינו ראוי לא לכהן גדול

ולא לכהן הדיוט.

• כהן גדול - משום איבה

• כהן הדיוט - משום מעלין בקודש ולא מורדין.

מאתר הדרן והרבנית מישל כהן פרבר

• hadran.org.il •